

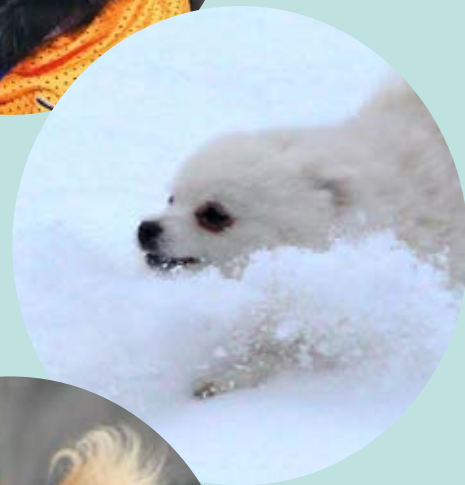
SAPYN SANOMAT

1/2021

Sisältö

Toimintasuunnitelma 2021	2
Puheenjohtajan palsta	3
Meille ei tule enää uutta koiraa! Eihän... ..	4
Hot spot koiralla	5
Koirien tyrät ja niiden hoito	6
Talvi 2020-2021	8
Punkkien torjunta ja niiden levittämät sairaudet	10
Ilmestymisaikataulu ja yhteystiedot	12

Toimintasuunnitelma 1.1.2021-31.12.2021

Suomen Saksanpystykorvaharrastajat SAPY ry:n tarkoituksena on tehdä saksanpystykorvia sekä eri harrastusmuotoja tunnetuksi, tuoda rotujen harrastajat yhteen, ja järjestää tapaamisia, toimintaa ja koulutusta kiinnostuneille.

Tapahtumia järjestetään Korona säännöksiin sallimissa puitteissa.

- Yhdistys julkaisee nettilehteä neljä kertaa vuodessa
- Järjestetään Spitz Show
- Järjestetään kesä/syyspäivät
- Jäsenet voivat laittaa Suomen Saksanpystykorvaharrastajat Sapy Ry:n kotisivuille linkkinsä omille nettisivuilleen sekä pentuetiedot julkaistavaksi pentuelistalla
- Jäsenet voivat laittaa Suomen Saksanpystykorvaharrastajat Sapy Ry:n jäsenlehteen koiransa ulkomaan näyttelyiden tulokset, valioilmoitukset, ja joulutervehdyksensä kuvineen, ilmaiseksi
- Järjestetään paras näyttelykoira-, paras agilitykoira- sekä paras tokokoira -kilpailut, joissa kolme parasta palkitaan, sekä tulokset julkaistaan jäsenlehdessä sekä Sapy:n kotisivuilla

Puheenjohtajan palsta

Pakkaset paukkuu oikein kunnolla kun tätä kirjoitan. Siitä tuli mieleeni kirjoittaa kuinka saksanpystykorvat kestävät pakkasta.

Omasta kokemuksestani kleinspitzit eivät viihdy pakkasessa kovinkaan kauaa, pidemmäksi aikaa ulkona pidän niitä vain alle -5 ja silloinkin heikompi turkkiset puettuna. Manttelit on käteviä pukea, ja kun ostaa kunnollisen niin myös lämpimiä.

Mittelspitzit taas on ulkona pidempään alle -10 asteessa, karvattomat eivät silloinkaan ja osa puettuna. Aamut on kuin lastentarhassa kun alat pukea laumaa ulkoilua varten, ja illalla riisua.

Tämä ikävä korona aika ei vaan tunnu Suomessa hellittävän otettaan, ja sen takia kaikki tapahtumat ja järjestelyt ovat

jumissa. Ideoita, jotka heti tehtäisiin, olisi paljonkin, kun vaan AVLen tapaamisrajat sen sallivat. Pidetään peukkuja, että kesällä viimeistään päästäisiin puuhaamaan yhdessä ja saataisiin jotain kivaa aikaan.

Viime vuonna vuoden paras kilpailut jäi väliin tapahtumien vähyyden vuoksi, Tämän vuoden kisojen pitämisestä ei ole vielä päätetty, koska ei ole tapahtumiakaan ollut. Katsotaan jos kaikki lähtee pyörimään normaalisti kesällä niin neuvotellaan hallituksen kanssa jos pidetään puolen vuoden kisa.

Pysykää terveinä ja nauttiokaa lumista lemmikkienne kanssa.

Terkuin Eija

Nonita (c)

Meille ei tule enää uutta koiraa! Eihän...

Viki. Rakas ystävä, kaveri ja perheenjäsenemme poistui seurastamme paremmille haukuntamaille v.2019, yli 16 v. ikäisenä. Tuohon asiaan ei voi mitenkään valmistautua. Se tunne, kun tajuat, että ystävä on todella sairas ja ymmärrät, että mitään ei ole enää tehtävissä ja kohta täytyisi tehdä raskain päätös! Päästää toinen pois, ettei joudu kärsimään. Mitenkään täytenä yllätyksenä tuo kunnan romahtaminen ei pitänyt kuitenkaan tulla, sillä eläinlääkäri oli jo aikaisemmin sanonut, että olisi hyvä valmistautua siihen, että kunto voi pikaisesti huonontua.

Lopullisen päätöksen teko oli todella raskas kokemus. Onneksi koko perhe oli yhtä mieltä asiasta. Itsestä tuntui todella pahalta koko ajatus, mutta parasta mitä voi ystäväälle antaa, on päästää hänet pois, vielä kun se on mahdollista tehdä. Itse en olisi pystynyt lääkäriäkökää varaamaan, mutta onneksi perheessä on niitä, jotka kykenivät sen tekemään.

Vielä oli yksi vuorokausi ystävänsä kanssa aikaa. Hirveä kokemus, kun tietää, että huomenna kaikki on toisin. Siinä sitä ystävänsä kanssa juttelee ja hän katsoo ja kuuntelee mitä minulla on kerrottavaa. Tässä kohtaa havahdun, että rakas ystävä on todellakin oikeasti vanha. Mitään ei ollut tehtävissä. Vanhuutta ei voi parantaa. Toinen on peittänyt kaikilla mahdollisilla tavalla oman sairautensa aiheuttamat vaivat, mutta silmistä näki, että valot alkaa hiipumaan.

Se tunne, kun tuli hetki, että piti lähteä kohti eläinlääkärinä, oli aivan sydäntä särkevää, mutta vaihtoehtoja ei ole, vaikka mieli sanoi, että älä mene sinne. Siinä sitä ajojin perheen kanssa kohti viimeistä pysäkkiä. Koko matkan ajan teki mieli kääntää auto ympäri. Perille päästyä emme kaikki menneet eläinlääkärin sisälle, vaan levitimme viltin nurmikolle ja olimme siinä kaikessa rauhassa ystävämmen kanssa.

Liiankin pian tuttu eläinlääkäri saapui viltille. Siinä ei paljon sanoja pystytty vaihtamaan, mutta kaikki tiesivät mistä oli kyse. Piikin saatuaan, ystävä lipaisi kättäni, katsoi viimeisen kerran suoraan silmiini ja jätti samalla hyvästit. Näin jälkikäteen on mukava muistella, että olimme koko perhe saattamassa ystäväni viimeiselle matkalle. Eipä tarvinnut rakkaan ystävämmen, kaverimme ja perheenjäsenemme lähteä yksin ja peläten, vaan kaikkien rakkaitensa ympäröimänä.

Vannoin tuon reissun jälkeen, että meille ei tule enää uutta koiraa. Luopumisen tuska oli aivan liian raskasta. Tyttärellämme on kaksi Mittelspitziä ja ne vierailivat kyläs-

sä useasti, niin siinä meillä on koiria ihan riittävästi, joita voimme rapsutella.

Mutta kuinka ollakaan! Aika haavat paran-

taa. Vaihtui vuosi 2020. Tyttärempä toisesta koirasta oli tulossa ehkä ekaa kertaa isukki. Samalla alkoi pikkuhiljaa perheessämme itää ajatus, että mitä jos meille tulisikin vielä koiraa? Yritin vielä pistää vähän vastaan, mutta samalla sanoi, että jos tulee, niin narttua meille ei ainakaan tule. Jätimme pentuasian toistaiseksi hautumaan.

Koitti aika ja saimme ilouutisen, että tyttärempä koirasta tuli isukki, mutta samalla saimme kuulla ikäviä uutisia! Vain yksi pentu (narttu) on hengissä ja sekin taistelee olemassaolostaan.

Kului päiviä ja viikkoja, kunnes saimme vihdoin kuulla, että syntynyt pentu vahvistuu. Onneksi tyttärempä oli ottanut tuon meidän pentuajatuksemme esille myös kasvattajan kanssa. Siinä sitten asiat loksahdivat kohdalleen, ihan kuin itsestään. Saimme kasvattajan kanssa sovittua, että tuo pentu muuttaa meille, kun sen aika on...

Tarina jatkuu seuraavassa numerossa...

Hot spot koiralla – kosteapinnallinen ihotulehdus

Mistä Hot spot johtuu?

Hot spot eli pinnallinen kostea ihotulehdus on melko yleinen, yleensä hyvin hoidettavissa oleva vaiva. Hot spot saa alkunsa kun ihon oma suojamuuri peittää ihon pintavaurion seurauksena ja bakteerit pääsevät lisääntymään alueella paikallisesti. Pintavaurion taustalla on usein ihon lisääntynyt raapiminen ja nuoleminen ihoärsytyksen, kuten hyönteisen pureman, ulkoloisten tai allergisen kutinan seurauksena. Myös täyttyneet anaalirauhaset, korvatulehdus ja kipu voivat aiheuttaa voimakasta rapsutusta ja ihon nakertamista.

Hot spot on jonkin verran yleisempi uimista harrastavilla ja tiheäturkkisilla koirilla, joilla kosteus haihtuu iholta hitaasti. Kosteus ja lämpö luovat otollisen kasvualustan bakteereille, joten ihotulehduksia esiintyy useammin kesäkeleillä.

Hot spot muodostuu usein pään, kaulan tai lonkkien alueelle. Tulehdusalue laajenee hoitamattomana hyvin nopeasti, etenkin jos koira pääsee jatkuvasti raapimaan ja nuolemaan aluetta. Paikallisen teräväräjaisen tulehdusalueen ympärille voi tulehduksen levitessä muodostua pienempiä tulehdusalueita, niin sanottuja satelliittimuodostumia. Edetessään tulehdusalue voi olla hyvin kipeä, joten paikallishoito kotona ei välttämättä aina onnistu.

Hot spotin hoito

Hot spotin hoidossa tärkeintä on tulehtuneen alueen pitäminen kuivana ja puhtaan. Alueen nuoleminen estetään kaulurilla ja raapiminen tarvittaessa paidalla tai muulla suojalla. Tulehtuneelta alueelta ja sen ympäriltä leikataan karvat lyhyeksi, jotta puhtaanapito helpottuu ja kosteus pääsee haihtumaan iholta.

Tulehdusalue puhdistetaan päivittäin esimerkiksi kirvelemättömällä haavasuihkeella tai antiseptisilla puhdistusliinoilla. Laajemman tulehdusalueen hoitoon käytetään esimerkiksi klooriheksidiiniä sisältäviä shampoita. Tukihoitona voi lisäksi käyttää esimerkiksi haavahoitoihin tarkoitettuja hunaja- ja pihkavoiteita.

Milloin eläinlääkəriin?

Jos tulehdusalue on kipeä ja aiheuttaa huomattavaa epämukavuutta eläimelle, on syytä varata aika eläinlääkəriin. Myös jos kotihoito ei tunnu tepsyvän, ei kannata jää-

Hot spot saa alkunsa kun ihon oma suojamuuri peittää ihon pintavaurion seurauksena ja bakteerit pääsevät lisääntymään alueella paikallisesti.

dä seurailemaan tulehduksen etenemistä.

Eläin saatetaan joutua rauhoittamaan kivuliaan ihotulehduksen tutkimista ja hoitoa varten. Hoito arvioidaan yksilöllisesti tulehduksen vakavuuden ja taustan perusteella. Tulehtuneen alueen sijainti ja eläimen hoitomyönteisyys vaikuttavat myös valittuun hoitomuotoon, esimerkiksi pään alueen laaja ihotulehdus voi olla hankala hoitaa paikallisesti.

Jos paikallishoito on mahdotonta, tai jos tulehdus on edennyt laajalle alueelle ja ihon syvempiin kerroksiin, eläinlääkäri voi määrätä lyhyen antibioottikuurin suun kautta. Lisäksi voidaan määrätä kutinaa ja kipua lievittävää lääkitystä paikallisesti tai suun kautta.

Onnistunut hoito vaatii myös taustalla olevan syyn, kuten korvatulehduksen tai ulkoloistartunnan samanaikaisen hoidon.

Hot spotin ennaltaehkäisy

Hot spotin kehittymistä voidaan yrittää ennaltaehkäistä pitämällä trimmattavan koiran turkki kesällä lyhyenä ja kuivaamalla eläimen turkki huolellisesti uimisen jälkeen. Paksumpaa turkkiä kannattaa harjata säännöllisesti takkujen ja huopaantumisen välttämiseksi.

Ulkoloistartuntoja pystytään ennaltaeh-

Jos tulehdusalue on kipeä ja aiheuttaa huomattavaa epämukavuutta eläimelle, on syytä varata aika eläinlääkəriin.

käisemään erilaisin loishäätölääkityksin. Anaalirauhaset ja korvat on hyvä tarkastaa eläinlääkəriissä säännöllisesti, etenkin jos lemmikillä on taipumusta anaalirauhasvai-voihin ja korvatulehduksiin. Mahdolliset allergiat kannattaa myös poissulkea, jos lemmikillä huomataan jatkuvaa tai ajoittaista kutinaa.

Lähde; <https://www.omaelainklinikka.fi/hot-spot-koiralla/>
Eläinlääkäri Heli Kupiainen

Koirien tyrät ja niiden kirurginen hoito

Tyrällä eli heraniällä tarkoitetaan epätavallista tai epänormaalin suurta aukkoa ruumiinontelon seinämässä. Tyrät voivat olla synnynnäisiä tai elinaikana syntyneitä. Synnynnäisistä tyristä tavallisimpia ovat napatyryä ja nivus- eli inguinaalityryä. Napatyryä on lähes aina synnynnäinen epämuodostuma, sen syntymiseen vaikuttaa paitsi sattuma niin melko vahva perinnällinen taipumus. Nivustyryä on yleisimmin myös synnynnäinen, mutta napatyryästä poiketen nivustyryä voi syntyä myös elinaikana. Nivustyryä esiintyy tavallisimmin narttukoirilla.

Vanhoilla uroskoirilla esiintyy silloin tällöin perinaalityryä. Tämä tyrä syntyy ikääntymisen aiheuttaman lihaskadon ja uroksille tyypillisen anatomisen rakenteen johdosta peräaukon sivulle joko toispuoleisesti tai molemminpuolisesti. Vakavan vamman seurauksena koiran pallealihhasaattaa revetä ja silloin syntyy palleatyryä. Palleatyryä saattaa olla myös synnynnäinen, silloin tyrä sijaitsee tavallisimmin ruokatorven läpimenokohdassa ja sitä kutsutaan nimellä hiatushernia.

Vatsaontelon seinämän repeäminen esim. onnettomuuden tai leikkaushaavan ompeleiden pettämisen seurauksena aiheuttaa vatsanpeitteiden tyrän.

Napatyryä

Napa on se kohta, josta sikiön aineenvaihdunta tapahtuu istukan välityksellä emon elimistään. Navan kohdalla istukasta tulevat verisuonet lävistävät sikiän ja liittyvät sikiän omaan verenkiertoon. Normaalisti napa-verisuonet painuvat kasaan ja navan aukko sulkeutuu heti kohta syntymän jälkeen. Jos aukon sulkeutuminen hankaloituu, niin syntyy napatyryä eli vatsaontelon seinämään jää reikä; joskus suurempi joskus pienempi. Aukon sulkeutuminen voi estyä, jos napanuora joutuu epätavallisen kovaan venytykseen syntymähetkellä. Emo voi myös purra napanuoran poikki liian läheltä ja aiheuttaa tyrän syntymisen. Napatulehdus voi häiritä sulkeutumista. Useissa tapauksissa navan aukko on perintetekijöiden vaikutuksesta liian suuri ja sulkeutuminen epätäydellistä. Joskus tavataan synnynnäisiä kehityshäiriöitä, jolloin navan aukko on valtavan suuri. Vakavimmat kehityshäiriöt ovat sellaisia, että vatsaontelo on sikiönkehityksen häiriön johdosta jäänyt täysin auki ja suolisto pursuaa esteettä vatsasta ulos; tällaiset tapaukset ilmenevät heti syntymässä, ja ovat

useimmiten niin vaikeita, että pentu joudutaan lopettamaan.

Napatyryä tavataan siis hyvin lievästeisestä nuppineulanpään kokoisesta aina todella suuriin ja vaikeisiin tapauksiin.

Koska napatyryä on aukko vatsaontelon alla lihaseinämässä, on tavallista, että aukkoon tunkeutuu vatsaontelon sisältä; lievissä tapauksissa hieman vatsaontelon rasvakudosta, vakavammassa, ja joskus jopa pikaista kirurgista hoitoa vaativissa tapauksissa tyräpussiin mahtuu suolistoa. Vatsaontelon sisällä tunkeutuminen napanuoran aukkoon estää vastasyntyneellä aukon sulkeutumisen ja tämä on useimmiten syynä pienien napatyriin syntymiseen. Syntymän jälkeisinä päivinä voi onnistua painamaan aukkoon tunkeutuneen kudoksen takaisin ja näin estää tyrän syntymisen, vakavammassa tapauksissa navan paineleminen sen sijaan saattaa olla haitallista. Napatyryä saattaa olla kiinni kasvanut, mikä tarkoittaa sitä, että heti syntymän jälkeen napa-aukosta on valahtanut pieni määrä rasvakudosta ulos ja aukko on sen jälkeen sulkeutunut normaalisti. Navan kohdalle on jäänyt pieni rasvakudoksen aiheuttama pullistuma. Tällainen sulkeutunut tyrä on kaikkien yleisin ja on täysin vaaraton ”kauneusvirhe”. Se voidaan korjata leikkauksella mutta leikkaus ei ole välttämätön.

Jos napatyriin aukko on niin suuri, että suoli mahtuu aukosta läpi, on tyrä aina korjattava leikkauksella. Suoli voi pakkautua tyräaukkoon niin tiukasti, että verenkierto salpautuu ja suolen osa menee kuolioon; tämä on hengenvaarallinen tila, ja vaatii pikaista kirurgista hoitoa. Oireina on erittäin voimakas akuutti kipu vatsassa, etenkin navan kohdalla. Jos vastasyntyneellä pennulla on epätavallisen suurelta tuntuva pullistuma navan seudulla, kannattaa pyytää eläinlääkärinä tarkastamaan pentu. Useimmat napatyriin aiheuttamat ongelmat syntyvät vasta pikkupentuvaiheen jälkeen, kun koira alkaa liikkua aktiivisemmin ja kasvu on voimakkainta.

Napatyryä korjataan pienellä leikkauksella, jossa aukko yksinkertaisesti ommellaan kiinni. Toimenpidettä saattaa vaikeuttaa aukon reunaan kiinni kasvaneet vatsaontelon kudokset jotka ensin täytyy irrottaa ja työntää takaisin oikeille paikoilleen. Leikkaus vaatii joko syvän rauhoituksen tai yleisanestesian; nukutusriskin vuoksi on usein odotettava pennun kasvamista ainakin 2 kuukauden ikäiseksi ennen leikkaustoimenpidettä. Vaarallisen suuri tyrä

on leikattava mahdollisimman nopeasti.

Nivustyryä

Nivustyryä eli inguinaalityryä on myös tavallisimmin synnynnäinen. Tyrä muodostuu ns. nivuskanavan aukkoon, jos se on liian suuri.

Suureen aukkoon pääsee valahtamaan vatsaontelon kudoksia, tavallisimmin rasvakudosta, mutta myös suolta voi päästä mahtumaan jos aukko on niin suuri. Nivuskanavan aukot ovat normaalisti pienet reiät vatsaontelon seinämässä, josta uroksella tapahtuu kivesten laskeutuminen vatsaontelon sisältä kivespusseihin ja narttukoiralla maitorauhasiin kulkevat suuret verisuonet sekä uroksilla siemenjohtimet kulkevat näiden aukkojen kautta.

Nivustyryä aiheuttaa kipua liikkua. Tavallisimmin synnynnäinen nivustyryä havaitaan nuorella pennulla siinä vaiheessa kun pentu alkaa liikkua enemmän. Kipu saattaa ajoittain olla voimakastakin, niin että pentu vingahtelee ja pysähtyy äkillisesti, välillä taas on oireettomia jaksoja. Tunnustelemalla voi havaita pullistuman koiran nivusissa mutta useimmiten pullistuma on niin pieni, että se läytyy vasta eläinlääkärin tutkimuksessa.

Nivustyryä tavataan lähes yksinomaan narttukoirilla, uroksilla esiintyessään nivustyryä johtaa pahimmillaan tilanteeseen, jossa suolta ja vatsaontelon rasvakudosta voi valahtaa kivespusseihin. Nivustyryä kannattaa aina leikata, koska se aiheuttaa lievänäkin kipua nivustaipeessa; kipu voi olla niin epämääräistä että se sitä ei koirasta huomaa eikä koira aina välttämättä ilmaise pientä kivun tunnettaan. Leikkauksessa tarkastetaan aina molemmat nivuskanavat, koska ne yleensä ovat molemmat liian suuria ja tyrä syntyy ennemmin tai myöhemmin toisellekin puolelle. Leikkaus tehdään useimmiten noin puolen vuoden iässä, aikaisemminkin, jos tyrä vaivaavasti tai on vaarallisen suuri.

Perineaalityryä

Perineaalityryä on kolmas tyrämuoto joka tavallisimmin vaatii eläinlääkinnällisiä toimenpiteitä. Tämä tyrä on tavallisimmin ikääntyvien uroskoirien vaiva. Tyrä syntyy peräsuolen sivuille lantioluun ja peräaukon väliin. Syyt tyrän syntymiseen ovat monimutkaiset; yksilölliset, osin perinnälliset rakenteelliset syyt edesauttavat tyrän syn-

tymisessä. Urokset ovat tavallisesti jo lähes 10 vuotta vanhoja, kun tyrä on kehittynyt niin suureksi että se alkaa vakavammin oireilla. Tavallisin oire on ulostusvaikeus. Tyrän johdosta koiran peräsuoli veltostuu ja laajenee juuri ennen peräaukkoa siten, että ulostemassaa alkaa kertyä suoleen eikä koira pysty tyhjentämään suolta normaalisti. Ikäänymisen aiheuttama lihaskato ja urokselle tyypillinen virtsamerkkailu edesauttavat tyrän kehittymistä. Vaikeammissa tapauksissa tyrä kehittyy molemmille puolille peräaukkoa ja tyräpussiin saattaa valahtaa vatsaontelon elimiä, suolistoa, rasvakudosta ja jopa virtsarakko.

Perinaalilytä voidaan korjata leikkauksella. Mitä varhaisemmassa vaiheessa

leikkaus tehdään, sitä paremmat ovat tulokset. Kastratioleikkaus liitetään usein tyrän korjausleikkaukseen, koska kastrotu koira lopettaa virtsamerkkailun ja tyrän uusiutumisen riski vähenee. Varhaisvaiheessa todettu alkava perinaalilytä saattaa jäädä oireettomaksi jos koira vain kastroidaan. Tämä tyräleikkaus on koiralle melko kivuloinen ja toimenpiteenäkin melko suuri ja kallis. Komplikaationa voi syntyä ulosteen pidätysvaikeutta tai tyrä voi uusiutua.

Palleatyrä

Palleatyrä syntyy, kun koiran pallealihas onnettomuuden tai äärimmäisen voimannostuksen seurauksena repeää. Pallea-

lihas muodostaa tiiviin seinämän rinta- ja vatsaontelon välille. Repeytymä aiheuttaa aina vatsaontelon elimien tunkeutumisen palleaan repeytyneen aukon kautta rintaontelon puolelle. Vaurio johtaa nopeasti vakaviin hengitysvaikeuksiin ja vatsaontelon elimien vakaviin verenkiertohäiriöihin. Diagnoosi saadaan useimmiten vasta röntgentutkimuksella. Hoitona on leikkaus jossa repeämä korjataan ja vatsaontelon elimet vedetään takaisin paikoilleen.

*Pieneläinsairauksien erikoiseläinlääkäri
Jukka Marttila*

Lähde; <https://www.delivet.net/tyrat.php>

Talvi 2020-2021

Punkkikausi alkaa!

Miten poistan punkin?

Helpoimmin punkki irrotetaan punkki-pihtejä tai -lassoa käyttäen. Irrotin asetetaan punkin ”kaulaan”, mahdollisimman lähelle ihoa, ja tehdään kiertoliikettä, jolloin punkki hellittää otteensa ja tulee yleensä kokonaisuena ulos. Punkkia ei saa puristaa vatsasta, ettei punkin sisältö tyhjene lemmikkiin. Joskus punkin kärsän pää jää ihoon, mikä voi aiheuttaa punertavan patin puremakohtaan. Se on elimistön vierasesinereaktio punkin palasille, ei merkki borreliatartunnasta. Punkkia ei pidä irrottaa rasvan eikä alkoholin avulla, koska ne saavat punkin ”oksentamaan”, jolloin riski tautibakteerin siirtymisestä eläimeen lisääntyy.

Borrelioosi

Borrelioosin aiheuttaja on *Borrelia burgdorferi* -bakteeri. Arviolta 10-50 % punkeista kantaa borreliaa, mutta alueellinen vaihtelu on suurta. Tartunnan saaneista koirista vain 5-10 % sairastuu. Kissat ovat vielä huomattavasti vastustuskykyisempiä borreliabakteerille. Bakteerin siirtyminen puutiaisesta eläimeen vaatii vähintään 24-48 tunnin kiinnittymisen. Oireet alkavat vasta 2-6 kuukauden kuluttua tartunnasta.

Koiralla borrelioosin tyypillisimmät oireet ovat kuume, imusolmukkeiden suureneminen, nivelturvotus ja jalasta toiseen siirtyvä aaltoileva ontuma. Harvinaisissa tapauksissa voi ilmetä munuaisvaurioita ja sydän-, aivo- tai aivokalvontulehdusta. Ihmisellä tyypillisesti esiintyvää punoittavaa rengasta iholla pureman ympärillä ei koiralla yleensä havaita.

Koiran borrelioosia hoidetaan antibiooteilla. Jos hoito päästään aloittamaan ajoissa, on ennuste hyvä, ja toipuminen alkaa yleensä parissa päivässä. Osa koirista jää kuitenkin kantajiksi ja tauti saattaa uusia myöhemmin.

Apteekeista on saatavilla punkkitesti, jonka avulla voi selvittää kantaako yksittäinen punkki borreliaa.

Anaplasma

Anaplasma phagocytophilum on punkki-välitteinen bakteeri, joka aiheuttaa anaplasmoosi-sairauden. Jotta bakteeri siirtyisi punkista isäntäeläimeen, täytyy sen tässäkin tapauksessa olla kiinnittyneenä 24-48 tuntia. Usein pureman ja oireiden alkamisen väli on 1-2 viikkoa.

Tyypilliset oireet ovat kuume, ruokahaluttomuus, uneliaisuus, jäykkyys, lihaskipu ja apaattisuus, mutta myös muita oireita voi olla paljon.

Hoitona käytetään antibioottia ja oireet

helpottuvat nopeasti, mutta eläin voi hoidosta huolimatta jäädä taudinkantajaksi.

Puutiaisaivokuume (TBE)

Tartunnan saaneilla koirilla voi esiintyä kuumetta ja erilaisia keskushermosto-oireita, kuten vapinaa ja tasapainohäiriöitä. Tartunta voi kuitenkin olla oireeton tai vähäoireinen, mutta pahimmillaan koira voi menehtyä alle viikossa oireiden alkamisesta. Parantavaa hoitoa tautiin ei ole.

Mikä olisi sopiva punkkilääke koiralleni?

Punkkilääkkeellä voi olla joko karkottava ja tappava tai pelkästään tappava vaikutus. Lääkitys voidaan antaa joko ulkoisesti iholle (paikallisvaleduliuokset ja pannat) tai koiralle suun kautta. Punkkilääkkeistä osa on reseptivapaita, toiset vaativat reseptin.

Kissoille ei saa käyttää koirien punkkivalmisteita.

Ulkoisesti käytettävien punkkivalmisteiden teho on levinnyt kattavasti lemmikin iholle noin kahden vuorokauden kuluttua aineen annostelusta / pannan asentamisesta. Eläimeen jo mahdollisesti aikaisemmin kiinnittyneet punkit tulee poistaa ennen valmisteiden antamista. Aineet vaikuttavat punkkiin useimmiten jo ennen kuin se ehtii imeä verta, mutta jos punkki on jo kiinnittynyt, on turha jäädä odottamaan aineen imeytymistä. Ulkoisesti käytettävät valmisteet leviävät pieninä määrinä myös ihmiseen läheisen kontaktin myötä, esim. jos lemmikki nukkuu omistajassa kiinni. Joissain valmisteissa on myös erityisohjeita uimarikoirille, koska myrkyt ovat vahingollisia vesieläimille, ja pesut puolestaan voivat vähentää aineen tehoa.

Suun kautta annettavat lääkkeet vaikuttavat vasta kun punkki on imenyt verta. Lääkkeen keston ei vaikuta uiminen eikä niistä siirry ainetta ihmiseen. Sisäisesti annosteltavia valmisteita on kahdenlaisia; kerran kuussa annettavia tabletteja, joissa lääkeaineen pitoisuus on pienempi ja vaikutus lyhyt. Kolme kuukautta suojaavassa lääkkeessä lääkkeen pitoisuus on alussa korkea ja laskee hiljalleen.

Borrelioosia vastaan on olemassa myös punkkirokote, joka estää borreliabakteerin siirtymisen koiraan. Perusimmunisointiin annetaan rokote kaksi kertaa kolmen viikon välein kevättalvella, ennen punkkikauden alkamista. Tehosterokote annetaan vuosittain.

Mikään punkkilääke ei ole sataprosenttisen suojaava, joten punkkisyyntä on syytä tehdä lääkityksestä huolimatta. Ilmaston lämmetessä uusia punkkilajeja ja punkki-välitteisiä sairauksia voi saapua Suomeen ja näin ollen eläinten punkkisuojaus on entistä tärkeämpää. Matkustavan lemmikin punkkisuojaus on todella tärkeää!

Lähde; <https://www.sympaatti.fi/artikkelit/punkkien-torjunta>

Punkin levittämät taudit koiralla

Punkki, eli puutiainen, eli *Ixodes ricinus* on hämähäkkieläimiin kuuluva vertaimevä niveljalkainen. Sitä esiintyy suuressa osassa Eurooppaa. Suomessa punkkeja tavataan maan etelä- ja keskiosassa, erityisesti Ahvenanmaalla, lounaisaariostossa ja etelärannikolla. Punkin elinympäristöä ovat lepikot ja muut varjoiset ja kosteat metsät sekä heinikkoiset pensaikkoalueet, joissa aluskasvillisuus tarjoaa sopivan ilmankosteuden.

Punkin elinkierto on neljä kehitysvaihetta, muna-, toukka-, nuoruus- sekä aikuismuodon naaras tai uros. Voidakseen kehittyä seuraavalle asteelle tarvitsee punkki sekä toukka- että nuoruusvaiheessa yhden veriaterian. Aikuisen naarankin pitää imeä itsensä täyteen verta, ennen kuin se pystyy munimaan. Toisinaan myös urokset voivat imeä verta. Lähes aikuisen punkin näköiset, mutta pienemmät, toukka- ja nuoruusmuodot imevät verta noin 2-7 vrk ajan yleensä pienistä nisäkkäistä tai linnuista. Aikuiset naaraat valitsevat uhrikseen keskikokoisen tai suuren nisäkkään ja voivat olla kiinnittyneenä pidemmän aikaan. Suomen olosuhteissa punkin elinkierto on ainakin kolme vuotta, jolloin jokainen kehitysvaihe kestää vuoden. Punkki ehtii siis elämässään imeä 3 kertaa verta, yleensä kerran kesässä. Varsinaista punkkikautta on touko-huhtikuusta syyskuuhun.

Punkit voivat olla aktiivisia vielä yli +5 C asteessa. Kylmän vuodenajan punkki talvehtii jäätyneenä. Punkki voi toimia monien ihmisten ja eläinten tautien vektorina. Verta imiessään siirtyy isäntäeläimestä tautia aiheuttavia mikrobeja ja uusi uhri saa tartunnan seuraavan veriaterian yhteydessä. Monet taudinaiheuttajat voivat säilyä puutiaisen elimistössä pitkään, kehitysvaiheesta toiseen ja eräät taudit voivat jopa siirtyä sukusolujen mukana seuraavaan punkkisukupolveen.

Puutiasten puremien ennaltaehkäisy

Puutiassairauksien tärkein ennaltaehkäisy on estää sairauden välittyminen puutiasta eläimeen. Tämän hetken tiedon mukaan puutiasen sairaudet leviää kun puutiainen on aterioinut valmiiksi ja alkaa erittämään ympärillä olevaan kudokseen sylkeä. Tämä on yleensä noin 2 vuorokautta kiinnittymisestä. Puutiasten estoon on markkinoilla useita eri valmisteita suihkeita, valesuihkuja, lääkkeellisiä kaulapanta tai suun kautta annettavan tablettin muodossa. Osa lääkkeistä toimii karkottavana ja osa tappaa puutiaisen. Riippuen yksilöstä, sen iästä ja lääkkeen sopivuudesta löytyy jokaiselle potilaalle sopiva puutiasten esto- häätö. Hoidosta kannattaa keskustella vuosittaisten terveystarkastuksien ja esim. rokotuksien yhteydessä oman eläinlääkärin kanssa. Reseptivalmisteiden määrämiseen on määrävän eläinlääkärin

tullut tutkia eläin jotta sille voidaan määrätä reseptilääkkeitä.

Suomessa punkkien levittämiä infektioita ovat mm. borrelioosi (Lymen tauti), anaplasma, Puutiaisavokuume (kumlingen tauti, TBE, tick-borne encephalitis), Erlichioosi, tularemia (jänisrutto), sekä babesioosi.

Borrelioosi

Borrelioosi on tunnetuin punkkien välittämä infektio, jonka aiheuttajana on spirokeettoihin kuuluvien *Borrelia*-suvun bakteerit.

Tartuntatapa punkin pureman kautta; bakteerit siirtyvät syljessä, mutta tämä tapahtuu yleensä vasta sitten kun punkki on ehtinyt olla kauemmin kuin vuorokauden kiinnittyneenä isäntäeläimeen.

Tautia esiintyy mm ihmisillä, koirilla, hevosilla ja naudoilla. Tavallisia borreliosin oireita koirilla ovat ruokahaluttomuus, väsymys, kuumeilu sekä niveltulehdukset ja niistä johtuvat ontumat ja liikuntavaikeudet. Borrelioosi voi aiheuttaa myös imusolmuketulehduksia sekä munuais- ja sydänvaurioita. Hevosilla on todettu taudin yhteydessä niveltulehdusten lisäksi keskushermoston tulehduksia. Myös naudoilla on raportoitu sydänlihaksen ja munuaistulehduksia.

Diagnoosi perustuu oireiden ohella vasta-aineiden osoituksena seerumista. Borreliosin hoidossa paras tulos saavutetaan jos kliinistä tapausta lääkitään heti alkuvaiheessa. Niveltulehdustapauksien hoitoa vaikeuttaa se, että ontumista ja lihaskipuja on vaihtelevasti lääkityksestä huolimatta. Tauti uusii usein antibiootiterapian loputtua. Käytettäviä antibiootteja ovat doxisykliini, uudemmat erytromysiiniderivaatit ja kolmannen polven kefalosporiinit. Hankalissa tapauksissa suonensisäisen penisilliinin tulee kysymykseen – potilaalla pitää silloin olla suonikanyyli. *Borrelia* on resistentti aminoglykosideille ja quinoloneille. Joissakin tapauksissa käytetään antibiootihoidon lisäksi kipu-tulehduslääkitystä.

Punkkien ehkäisy on tärkeää tunnetuilla borreliosialueilla. Koirille käytettäviä valmisteita ovat esim. fibronil (tuotenimellä Frontline) ja permethrin (tuotenimellä Exspot). Frontlinea suihkutetaan iholle painon mukaisesti määräytyvä määrä neljän viikon välein. Exspottia tiputetaan koiran lapojen väliin (alle 15 kg koirille 1 pipetti ja yli 15 kg koirille 2 pipetillistä) ja isoilla koirilla myös lanneselän päälle.

Erlichioosi

Ehrlichiat ovat rikketsioihin lukeutuvia bakteereja, jotka tavallisesti infektoivat ja lisääntyvät isäntäeläintensä veren valkosoluissa. Jo pitkään on tunnettu *Erlichia phagocytophilia*-lajin aiheuttama nautakarjan ja lampaiden tauti, laidunkuume. Lisäksi on löydetty *erlichia*-lajeja, jotka ovat

osoittautuneet punkinvälitteisiksi taudinaiheuttajiksi monilla eläinlajeilla.

E. canis on koiran erlichiosin aiheuttajamikrobi. Sen vektorieläimenä toimii koiran ruskea punkkilaji *Rhipicephalus sanguineus*, eikä suomalainen punkkilaji luultavasti voi levittää tautia. Yleisin tauti on trooppisissa ja subtrooppisissa maissa, joissa ilmasto on otollinen tälle koirapunkille. Suomessa on tuontikoirasta löydetty ”tropical canine pansytopenia”.

Hevosilla tunnetaan kaksi erlichia-lajia, joista toinen voi aiheuttaa taudin myös koiralle (*E. equi*) ja mahdollisesti myös ihmiselle. Kumpaakaan lajia ei ole todettu endeemisenä Suomessa.

Koirien ja hevosten erlichioositapauksia on raportoitu tuontieläimillä. Borreliosin tavoin erlichiosin oireet voivat olla hyvin epämääräisiä: kuumeilu, väsymystä ja ruokahaluttomuutta. Noin puolella ruotsalaisista erlichioositartunnan saaneista koirapotilailla on todettu nivelkipuja, raajojen jäykkyyttä ja ontumaa. Lisäksi on raportoitu tasapainohäiriöitä, kalpeat limakalvot, suurentuneet imusolmukkeet, oksentelua, ripulia, hengitystieoireita sekä lisääntynyttä juomista.

Tavallisia muutoksia veren kuvassa ovat anemia ja alhainen verihiutaleiden osuus. Taudin akuuttivaiheessa verisivelestä voidaan löytää verisoluista lymfyilevät mikrobit. Erlichia bakteerien DNA voidaan osoittaa verinäytteenä PCR -menetelmällä.

Puutiaisavokuume TBE (tick-borne encephalitis)

Puutiaisavokuumeen aiheuttaja on flavi-ryhmään kuuluva virus. Tautia on luultu esiintyvän vain ihmisillä. Tiedetään, että virus voi infektoida montaa eläinlajia ja viremiavaihe on lyhyt ja tavallisesti oireeton. Ruotsissa on epäilty muutamaa TBE -aivokuumeetapausta. Tapaukset ovat hyvin harvinaisia.

Ihmisellä taudinkuva on kaksivaiheinen. 1-2 viikon pituinen inkubaatio - vaihe, jonka jälkeen flunssaoireita, kuumeita, päänsärkyä, lihaskipuja ja hengitystieoireita. Toisessa vaiheessa oireina ovat kova kuume, päänsärky, pahoinvointi, oksentelua, lihaskivut ja niskajäykkyys. Halvausoireita voi kehittyä. Ennuste on kuitenkin hyvä ja toipuminen tapahtuu parissa kuukaudessa. Suuri osa tartunnan saaneista ihmisistä ei sairastu lainkaan tai saa vaan lieviä ensimmäisen vaiheen oireita.

Koirilla TBE infektiossa on oireena kuumeita, väsymystä ja hermo-lihasoireita kuten tasapainohäiriöitä, hoippumista, lihaskramppeja ja vapinaa sekä raajahalvauksia.

Lähde: <https://koirakissaklinikka.fi>

Lehden ilmestymisaikataulu sekä aineistopäivät 2021:

SAPY ry julkaisee sähköistä
jäsenlehteä neljä kertaa vuodessa.

Julkaisemme lehdessä maksutta mm.

- Ulkomaan näyttelytulokset
- Valioilmoitukset
- Muut harrastustulokset
- Kennel-ilmoitukset
- Juttuja
- Kuvia

Materiaalin voit lähettää osoitteeseen
sapy.jasenlehti@gmail.com

- **Lehti 1/21 - Maaliskuu**
Aineisto 21.2. mennessä, LEHTI ILMESTYY 3/2020
- **Lehti 2/21 - Kesäkuu**
Aineisto 22.5. mennessä LEHTI ILMESTYY 6/2020
- **Lehti 3/21 - Syyskuu**
Aineisto 21.8. mennessä LEHTI ILMESTYY 9/2020
- **Lehti 4/21 - Joulukuu**
Aineisto 27.11. mennessä LEHTI ILMESTYY 12/2020

Suomen saksanpystykorvaharrastajat SAPY ry

www.saksanpystykorvaharrastajat.com

Hallituksen jäsenet

Puheenjohtaja

Eija Tuominen

sapy.puheenjohtaja@gmail.com

Marja-Liisa Riikonen, sihteeri

Jaana Kuisma

Anna-Kaisa Jyrkkänen

Maarit Valaskari

Satu Rosenblad

Marika Koivisto, varajäsen

sapy.hallitus@gmail.com

Rahastonhoitaja, jäsensihteeri, varapuheenjohtaja

Tarja Nieminen

sapy.jasensihiteeri@gmail.com

Toimihenkilöt

Toiminnantarkastajat

Jenita Tuominen

Severi Rantanen, vara

Kotisivujen päivitys

Anna-Kaisa Jyrkkänen

sapy.webmaster@gmail.com

Lehtitoimikunta

Tarja Nieminen

Satu Rosenblad

Marja-Liisa Riikonen

Jouni Leppämäki

sapy.jasenlehti@gmail.com